

FOTOĞRAFLARIN DİLİYLE 1877-1878 (93) SAVAŞI

Kafkasya ve Doğu Anadolu Cephesi¹

Derya COŞKUN*

Türkiye’de Tarih alanında yapılan çalışmaların çoğunlukla yazı diline dayanması geleneği, görselliğe dayanan anlatımların arka planda kalmasına neden olmuştur. Her ne kadar durum böyle olsa da bilinen bir gerçek vardır ki, o da insanların görselliğe dayanan eserleri farklı bir bakış açısıyla incelemeye değer görmeleridir. Bu anlamda fotoğraflarla hayat bulan tarihi gerçekler hak ettiği

¹ Erol Kürkçüoğlu, *Fotoğrafların Dilinde 1877-1878 (93) Savaşı Kafkasya ve Doğu Anadolu Cephesi*, Erzurum 2013

* Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, Elmek: dcoskun25@gmail.com

ilgiyi görmesine rağmen, yapılan yayınlarda görsel malzemelere fazla önem verilmemesi bilimsel çalışmaların kısırlaşmasına neden olmuştur.

Özellikle arşiv belgeleri ve bilimsel yazılara dayanarak yapılan tarihçilik, geniş kitlelerin bilimsel çalışmalara uzak kalmasına ve ortaya konulan çalışmaların sadece akademik camiaya hitap eder hale gelmesine neden olmuştur. Bu anlamda 2013 yılında Orman ve Su İşleri Bakanlığının desteği ile Atatürk Üniversitesi Tarih Bölümü Öğretim Üyelerinden Doç. Dr. Erol KÜRKÇÜOĞLU tarafından hazırlanan “*Fotoğrafların Diliyle 1877-1878 (93) Savaşı Kafkasya ve Doğu Anadolu Cephesi*” adlı çalışma görsel tarih üzerine yapılan çalışmalar arasındaki boşluğu dolduran önemli eserler arasında yerini almıştır. Böylece bu kitap, fotoğrafların diliyle oluşturulması muhtemel diğer çalışmalara da örnek oluşturabilecek bilimsel bir mahiyet kazanmıştır.

Tarihimizde 93 harbi olarak adlandırılarak, Osmanlı Devleti’nin Çarlık Rusya’sına ve onun müttefiklerine karşı vermiş olduğu son savunma savaşı olarak nitelendirilen 1877-1878 Osmanlı Rus Savaşı, halkın canla başla verdiği mücadelenin adı olmuş ve Türk milletinin ruhunda silinmez izler bırakmıştır. İşte halkın haklı yönelişini görsel belgelere dayandırarak anlatan bu kitap, XIX. yüzyılın son çeyreği ile XX. yüzyılın başlarında yaşanan siyasi olayların bir monografisini oluşturmaktadır.

Özellikle Kafkas Cephesi adı altında Doğu Anadolu Bölgesinin gerek savaş öncesi gerek savaş sırasındaki siyasi oluşumlarını görsel malzemelerle anlamlandıran kitabın geniş kitlelere hitap ediyor olması kitabın birçok kesim tarafından incelenmesine olanak sağlamıştır. Kitabın içinde yer alan haritalar, mücadele sırasındaki yol güzergâhlarının ortaya çıkarılması, mücadelenin gerçekleştiği ve önemli stratejik öneme sahip olan kale ve tabyaların fotoğraflarının yanı sıra Doğu Anadolu Bölgesinde yer alan şehirlerin eski dönemlerinin fotoğraflarının bir araya getirilmesi kitabın değerini arttırmıştır.

Her ne kadar kitap, “*Fotoğrafların Diliyle*” şeklinde adlandırılrsa da fotoğrafların altında yer alan bilgi verici kısa ifadeler kitabın hareketli bir yapı kazanmasını sağlamıştır. Kitabın sonunda “*1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı Kafkas Cephesinin Tarihi Kronolojisi*” nin verilmiş olması, o dönemde yaşanan olayların düzenli bir şekilde algılanmasına olanak sağlamıştır. Kitap bölümlere ayrılmadan hazırlanmış, her sayfa birbirinden bağımsız olarak görselleştirilerek bilgilendirilmiştir. Kitabın ön sözü Orman ve Su İşleri Bakanı Prof. Dr. Veysel Eroğlu tarafından yazılmış, ayrıca gerek dönemin siyasi durumu hakkında bilgi verilerek gerekse şehirlerin tanıtımı yapılarak kitabın anlaşılabilirliği ve bilimsel doyuruculuğu artırılmıştır.

Aynı konu üzerinden yapılan çalışmalardan farklı olarak tanıtımı yapılan “*Fotoğrafların Diliyle 1877-1878 (93) Savaşı Kafkasya ve Doğu Anadolu Cephesi*” adlı bu çalışma, zengin görsel malzemeyle yoğurularak orijinal bir yapı kazanmıştır.